

《转苦乐为道用之口诀——指认苦乐即三身》

(藏汉对照本)

此口诀最初由迦湿弥罗大班智达释迦师利跋陀罗传入藏地，后由《佛子行三十七颂》的作者无著贤立为文字。文中阐述藉由禅修心无自性、诸法如梦似幻，以及修习净观、培养悲心，而将一切万象皆转为菩提道用的口诀，内容既精要又便于行持，实为佛弟子面对各个生命起伏时刻的必备妙药。由于本口诀的各段落可分别对应至佛陀的三身功德，所以也被称为《指认三身》。

དང་པོ་ཚོས་སྐྱར་དོ་སྦྱོང་པ་ནི། སྦྱིད་པར་སྤང་བ་དེ་ལ་བརྟགས་པས། །ཉི། ལུས་སེམས་པོ་རོ་དང་འདྲ་སྟེ་སྦྱིད་པར་མ་གྲུབ། སེམས་
དོན་དམ་པར་སྦྱོང་པ་ནམ་མཁའ་དང་འདྲ་སྟེ་ལུས་བྱི་ནང་གང་ན་ཡང་མི་གནས། ཁ་དོག་དང་དབྱིབས་ལ་སོགས་པ་དང་བལ། སྦྱེ་
འགག་གནས་གསུམ་གྱིས་སྦྱོང་བས། སེམས་ཀྱི་ཚོས་ཉིད་སྦྱོས་བཤམ་ནམ་མཁའ་ལྟ་བུར་གནས་པ་ནི། གཞི་གདོད་མ་ནས་གྲུབ་པའི་
ཚོས་སྐྱེ་ཞེས་བྱ་བ་ཡིན་པས།

དེ་ལྟར་ཤེས་པར་བྱས་ལ་སེམས་ཀྱི་རང་བཞིན་ཅིར་ཡང་མ་གྲུབ་པ་ལ། སྦྱོས་ཀྱི་ཅིར་ཡང་མི་འཛིན་ཞིང་། མི་རྟོགས་ཅེ་གཅིག་ཏུ་
མཉམ་པར་བཞག་གོ།

རྗེས་སོ་བའི་ཏུ་སྤང་བ་ཐམས་ཅད་སྤང་ཡང་བདེན་མེད་མི་ལམ་སྐྱེ་མ་ལྟར་དོ་ཤེས་པར་བྱེད་པ་ནི་སྦྱིད་པ་ཚོས་སྐྱར་དོ་སྦྱོང་པ་ཡིན།

སྦྱིད་པ་ལོངས་སྐྱར་དོ་སྦྱོང་པ་ནི། སྦྱིད་པར་སྤང་བ་དེ་ཉིད་ཡི་གེ་རྣམས་ དཀར་པོ་ཚོགས་དཀར་བཅན་པར་གྲུབ། དེ་ལས་འོད་ཟེར་
འཕྲོས་འབགས་པ་མཚན། སེམས་ཅན་གྱི་དོན་བྱས་ཚུར་འདུས་རྣམས་ཐུག་ཅིང་སྐྱེ་ལོངས་སྐྱེ་ལྟར་པར་ལས་བདག་ཉིད་འབགས་པ་
སྤྱན་རས་གཟེགས་དང་བུག་སྐྱེ་མདོག་དཀར་པོ་ལས་གཅིག་བྱུག་བཞི་བ། བྱུག་དང་པོ་གཉིས་ལྷགས་ཁར་ཐལ་མོ་སྐྱར་བ། གཡམས་
གཉིས་པ་ན་ཤེས་ཀྱི་ཕྱིར་བ་བསྐྱམས་པ། གཡོན་གྱི་གཉིས་པ་ན་དང་མ་དཀར་པོ་བསྐྱམས་པ། ལྷ་རྩལ་གྱི་ན་བཟའ་གསོལ་བ། རིན་
པོ་ཚའི་རྒྱན་སྐྱེ་ཚོགས་ཀྱིས་བརྒྱན་པ། བད་མ་དང་ཟླ་བའི་གདན་ལ་དོ་རྩེ་དེ་དཀྱིལ་དཀྱུངས་ཀྱིས་བཞུགས་ནས། དེའི་ །ཉི། དཔལ་
བར་མོ་དཀར་པོ། །མགོན་པར་ལྷན་མར་པོ། །ལྷགས་ཁར་རྗེ་རྩོན་པོ་བསྐྱོམས་ཏེ། སྐྱེ་གསུང་ལྷགས་བྱིན་གྱིས་བཞབས། ལྷགས་ཁར་
བད་ཟླའི་སྦྱང་ཏུ་སྦྱོང་ཀར་པོ་ཚོགས་དཀར་བཅན་པ་ལས་འོད་ཟེར་འཕྲོས། པོ་ཏུ་ལ་ནས་ཐགས་རྗེ་ཚེན་པོ་ཡི་ཤེས་པ་སྤྱན་དྲངས་
ནས་བདག་ལ་ཐིམ་པས་བདག་ལྷགས་རྗེ་ཚེན་པོ་ཡི་ཤེས་པའི་དོ་བོར་གྱུར་པར་བསམ།

ཡང་ལྷགས་ཁའི་རྣམས་འོད་འཕྲོས་སྐྱེ་མ་འོད་དཔག་མེད་ཀྱི་རྣམ་པ་ཅན་སྤྱན་དྲངས། དེས་དབང་བསྐྱར་བས་ལྷིག་སྦྱིབ་ཐམས་
ཅད་དག །ལུས་ཡི་ཤེས་ཀྱི་བདུད་ཚོས་གང་། རྩེ་ལྷག་མ་ཡར་ལུང་པས་འོད་དཔག་མེད་ཀྱི་དབྱ་བརྒྱན་པར་བསྐྱོམས་ནས། ཕྱི་སྦྱོང་
ཀྱི་འཇིག་རྟེན་གཞུག་ཡས་ཁང་། རང་བརྟུན་གྱི་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལྷགས་རྗེ་ཚེན་པོ། །སྐྱའི་གལས་པ་ཐམས་ཅད་མ་ཆི་པར་
མའི་སྐྱར་གལས་པར་བསྐྱོམ་ཞིང་། མོ་མ་ཆི་པར་མེད་ལྟེ། ཞེས་མང་ཏུ་བགང་བ་ནི། ལོངས་སྐྱེ་ཞིང་དག་པས་ཉུང་པར་ཏུ་བྱས་པ་
ལྟར་འདི་འདྲ་དག་སྤང་སྦྱོང་པས་ལོངས་སྐྱར་དོ་སྦྱོང་པ་ཡིན།

乙一、指认乐即法身

观察乐之显相——身体之物质如同死尸，因此不能成立为乐；心则究竟空，如同虚空，不住身体内外任何一处，无有显色、形状等，亦无生、住、灭，心之离戏法性，如同虚空，此即所谓“本有之法身”。如此了知之后，心既全无自性，意亦应全然无执、无分别、专一平等而住。出定后，应认出一切显相皆是显而无实、如梦如幻。此为“指认乐即法身”。

乙二、指认乐即报身

将乐之显相转为带有止韵符 (ॐ) 的白色种子字“舍” (𑖀)，舍字放光，供养圣者，成办众生利益。光复收回，融入舍字，于是自身转为圣观自在，身现白色，一面四臂，前二手合十于心间，后右手执水晶珠鬘，后左则持白莲花，身着天衣，种种珍宝而为庄严，金刚跏趺坐于莲花月垫。复观额间白色“喻” (𑖠) 字，喉间红色“阿” (𑖡) 字，心间蓝色“吽” (𑖣) 字，此为身语意加持。心间莲月上方带有止韵符的白色舍字放光，自普陀洛迦迎请智慧尊大悲观自在，融入自身，思惟自身转为智慧尊大悲观自在。心间舍字复又放光，迎请具身相之上师阿弥陀佛，赐灌顶已，一切罪障皆得清净，自身盈满智慧甘露，余甘露水向上溢出，观想阿弥陀佛即现为顶严，外器世间转为宫殿，一切有情悉成大悲观自在，所有音声皆作六字真言，而后尽力持诵“唵嘛呢叭弥吽”。此类似报身清净刹土的一种[修法]，依此而修净观，故为“指认乐即报身”。

སྐྱོད་པ་སྤྱུལ་སྐྱར་དོ་སྤྱོད་པ་ནི། རང་སྐྱོད་པར་སྤང་བྱུང་ན། དེ་ལ་དགའ་བའི་སྤང་བ་སྐྱེ། དེའི་ཚེ་རང་སྐྱོད་པ་ལ་དགའ་བ་བཞིན་
སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱང་སྐྱོད་པ་ལ་དགའ་བ་འབའ་ཞིག་ཡོད་ཅིང་། དེ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་། ཐོག་མ་མེད་པ་ནས་བདག་གི་པ་མ་
བྱས་པའི་དྲིན་ཅན་འབའ་ཞིག་ཡིན་པས། བདག་གི་སྐྱོད་པ་འདི་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་ཁྱབ་ནས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་བདེ་
ཞིང་སྐྱོད་པར་རྒྱུ་ལྷུར་ཅིག་སྟམ་དུ་ཞེ་ཐག་པ་ནས་བསམ་ཞིང་། སྐྱོད་ན་བདེ་བ་ཚོགས་ལུ་བསྟོ། །པར་བདེས་ནམ་མཁའ་གང་
བར་ཤོག །ཅེས་ཡང་ཡང་བརྗོད་ཅིང་། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་བདེ་ཞིང་སྐྱོད་ན་དགའ་བའི་འདུན་པ་དྲག་པོ་བསྐྱོད་པ་ནི་སྤྱུལ་སྐྱར་
གཞན་དོན་ཕྱིན་ལས་ཀྱི་ཁྱད་པར་དུ་བྱས་པ་ཉམ་གཞན་པར་ཀྱི་བསམ་པ་སྤོང་བའི་སྤྱུལ་སྐྱར་དོ་སྤྱོད་པ་འོ། །

སྤྱུག་པ་ལམ་དུ་ཁྱེར་པ་ལ། ལྷག་པའི་ཞིག་ཏུ་བྱིན་མི་མཐུན་པའི་རྐྱེན་བྱུང་བའམ། རང་དུ་འབྱུང་བ་འབྲུགས་པ་ལ་སོགས་
པའི་གཞོན་པ་ལ་བརྟེན་ནས། སྤྱུག་བཟུལ་བྱུང་བ་ནི་དེའང་སྤྱུག་གསུམ་དུ་དོ་སྤྱོད་པ་ལ།

ཐོག་མར་སྤྱུག་བཟུལ་ཚོས་སྐྱར་དོ་སྤྱོད་པ་ནི། སྤྱུག་བཟུལ་བར་སྤང་བ་དེ་ལ་བརྟེན་པས། ལུས་ལེས་པོ་རོ་དང་འདྲ་སྟེ་སྐྱོད་པར་མ་
གྲུབ། སེམས་དོན་དམ་པར་སྤོང་བ་ནམ་མཁའ་དང་འདྲ་སྟེ་ལུས་ཀྱི་ནང་གང་ན་ཡང་མི་གནས། ལ་དོག་དང་དབྱིབས་ལ་སོགས་པ་
དང་བལ། སྤྱེ་འགག་གནས་གསུམ་གྱིས་སྤོང་བས། སེམས་ཀྱི་ཚོས་ཉིང་སྤོས་བལ་ནམ་མཁའ་ལྟ་བུར་གནས་པ་ནི། གཞི་གདོད་མ་
ནས་གྲུབ་པའི་ཚོས་སྤོང་བ་ཡིན་པས། དེ་ཉམ་ཤེས་བྱས་ལ། མི་རྟོགས་ཅེ་གཅིག་ཏུ་མཉམ་པར་བཞག་ཅིང་རྗེས་ཐོབ་ཏུ་སྤང་
བ་ཐམས་ཅད་སྤང་ཡང་བདེན་མེད་མི་ལམ་སྤྱུ་མ་ལྟ་བུར་ཤེས་པར་བྱེད་པ་ནི་སྤྱུག་བཟུལ་ཚོས་སྐྱར་དོ་སྤྱོད་པ་ཡིན།

སྤྱུག་བཟུལ་ལོངས་སྐྱར་དོ་སྤྱོད་པ་ནི། སྤྱུག་བཟུལ་དུ་སྤང་བ་དེ་ཉིང་རྫི་ཉིང་ཀར་པོ་ཚོག་དྲག་དང་བཅད་པ་གྱུར་པ་ལས།
ལྷགས་ཇེ་ཚེན་པོར་སྤང་བཞིན་དུ་བསྐྱེད་པའམ། ཡང་ན་སྤྱུག་བཟུལ་དུ་སྤང་བ་དེ་ཉིང་ཚོ་བོ་ལྷགས་ཇེ་ཚེན་པོ་ལས་གཅིག་ཕྱག་
བཞི་པར་སྤོངས་¹ གྱིས་བསྐྱོམས། རྫོང་གི་འཇིག་རྟེན་གཞུང་ལས་ལང་། བཅུད་ཀྱི་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལྷགས་ཇེ་ཚེན་པོ། ལྷགས་
གྲགས་པ་ཐམས་ཅད་མ་ཉི་པད་མའི་སྤང་གྲགས་པར་བསྐྱོམ་ཞིང་། མི་མ་ཉི་པད་མེད་ལྷོ། ཞེས་མང་དུ་བགྲང་བ་ནི་སྤྱུག་བཟུལ་
ལོངས་སྐྱར་དོ་སྤྱོད་པ་འོ། །

¹ རྫོང

乙三、指认乐即化身

自身生起乐之显相时，则生喜爱；如同自身喜爱快乐，一切众生亦唯喜爱快乐。一切众生无始以来唯皆于我有父母恩，故当至诚思惟“愿我之乐遍及一切众生、愿一切众生悉皆得乐”，而后反复念诵“乐则回施于众乐，愿此利乐满虚空”。如此生起“愿一切众生得乐”的猛利欣求，此类似化身利他事业的一种[修法]，依此而修利他思惟，即为“指认乐即化身”。

甲二、转苦为道用

有时，外现违缘，内现大种不调等，因其损恼而生苦时，亦指认其为三：

乙一、指认苦即法身

观察苦之显相——身体之物质如同死尸，因此不能成立为苦；心则究竟空，如同虚空，不住身体内外任何一处，无有显色、形状等，亦无生、住、灭，心之离戏法性，如同虚空，此即所谓“本有之法身”。如此了知之后，心既全无自性，意亦应全然无执、无分别、专一平等而住。出定后，应认出一切显相皆是显而无实、如梦如幻。此为“指认苦即法身”。

乙二、指认苦即报身

将苦之显相转为带有止韵符 (ṣ) 的白色种子字“舍” (śīṣ)，如前所述而现起大悲观自在，或观想苦之显相本身直接现起为一面四臂大悲观自在尊，外器世间转为宫殿，一切有情悉成大悲观自在，所有音声皆作六字真言，而后尽力持诵“唵嘛呢叭弥吽”。此为“指认苦即报身”。

སྐྱུག་བཟུལ་སྐྱུལ་སྐྱུར་ངོ་སྤྲོད་པ་ནི། རང་སྐྱུག་པར་སྤང་བྱུང་ན། དེ་ལ་མི་དགའ་བའི་སྤང་བ་སྐྱེ། དེའི་ཚེ་རང་སྐྱུག་པ་ལ་མི་དགའ་བ་བཞིན་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱང་སྐྱུག་པ་ལ་མི་དགའ་བ་འབབ་ཞིག་ཡོད་ཅིང་། དེ་དག་ཐམས་ཅད་ཐོག་མ་མེད་པ་ནས་བདག་ལ་པན་ཚད་མེད་པ་བཏགས་པའི་མ་དྲིན་ཅན་ཡིན་པས། དེ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྐྱུག་བཟུལ་བདག་ལ་སྤིན་ནས་སེམས་ཅན་སྐྱུ་ལ་ཡང་སྐྱུག་བཟུལ་གྱི་ནམ་པ་ཅེ་ཡང་མེད་པར་གྱུར་ཅིག་སྐྱུ་ལ་ཞེ་ཐག་པ་ནས་བསམ་ཞིང་། སེམས་ཅན་གྱི་སྐྱུག་བཟུལ་བདག་གི་སྤོང་དུ་བབ་ན་དགའ་བའི་འདུན་པ་དག་ཏུ་བསྐྱེད་ནས། སྐྱུག་ན་ཀུན་གྱི་སྐྱུག་བཟུལ་ལྟར། སྐྱུག་བཟུལ་གྱི་མཚོ་སྐྱེམས་པར་ཤོག། ཁྱེས་ཡང་ཡང་བརྗོད་པ་ནི་སྐྱུག་བཟུལ་སྐྱུར་ངོ་སྤྲོད་པ་འོ།།

སྐྱིད་སྐྱུག་གཉེས་ཀྱིས་མཚོན་ནས་ཤེས་པའི་གནས་སྐབས་གཞན་ལའང་ཤེས་པར་བྱ་ཞིང་ལྷན་ལྷན་ཀྱི་ཉམས་སྲུ་བྱང་།

སྐྱིད་སྐྱུག་གང་བྱུང་ཡང་སྐྱུ་གསུམ་དུ་ངོ་སྤྲོད་ཅིང་ལམ་དུ་ཁྱེར་བས་སྐྱུ་གསུམ་ངོ་སྤྲོད་ཅེས་ཀྱང་བྱ། སྐྱིད་སྐྱུག་ལམ་འཁྱེར་ཅེས་ཀྱང་བྱ། ཁ་ཚེའི་པར་ཚེན་གྱིས། ཁྱོ་སྐྱུ་ལོ་ཙེ་བ་ལ་གསུངས། དེས་མཁན་པོ་བྱང་ཚུབ་དཔལ་ལ་གསུངས། དེས་མཁན་པོ་བདེ་བ་དཔལ་ལ་གསུངས། དེས་མཁན་པོ་བཀའ་བཞེས་པ་གཞན་ནུ་ལ་གསུངས། དེས་མཁན་ཚེན་ཟེན་པོ་ཚེ་བསོད་ནམས་གཉེས་པ་ལ་གསུངས། དེས་བདག་ཐོགས་མེད་ལ་གསུངས་སོ།། སྐྱིད་སྐྱུག་ལམ་འཁྱེར་གྱི་མན་ངག་འདི། ཡང་དག་པའི་དགོ་བའི་བཤེས་གཉེན་ལྷན་མ་ཀུན་ལེགས་པས་བསྐྱུལ་ནས། ཚོས་སྤྱོད་པའི་བཅུན་པ་ཐོགས་མེད་ཀྱི་དདུལ་རྒྱུའི་ཚོས་རྗོད་དུ་བཀོད་པ་འོ།། །།

乙三、指认苦即化身

自身生起苦之显相时，则生不喜；如同自身不喜痛苦，一切众生亦唯不喜痛苦。一切众生无始以来唯皆于我有父母恩，故当至诚思惟“愿一切众生之苦成熟于我、愿一切众生苦之显相悉数止息”，如此生起“愿一切众生之苦皆汇聚于我”的猛利欣求，而后反复念诵“苦则众苦我承担，愿彼苦海悉干涸”。此为“指认苦即化身”。

以苦、乐二者为例，亦应了知其它情形，如前所述而修持。

任何苦乐生起之时，即指认其为三身而将其转为道用，因此题名《指认三身》，亦名《转苦乐为道用》。

此口诀由迦湿弥罗大班智达传授绰普译师，再依次传授堪布强秋巴、堪布德瓦巴、以精通四部大论著称的堪布旬努、大堪布仁波切索南札巴，然后传授于我无著。此转苦乐为道用之口诀，乃缘于真实善知识喇嘛贡雷巴之劝请，说法僧无著今于欧曲曲宗（今波密县境内）书写成文。（汉译本由圆满法藏编译小组翻译，经宗萨佛学院确英多杰堪布解说后定稿。）